

---

Forslag til

# **De erhvervsrettede dele i den regionale vækst- og udviklingsstrategi**

syddansk  
vækstforum



## SYDDANSKE STYRKER – GLOBALE MULIGHEDER

De syddanske udfordringsbilleder viser, at væksten i Syddanmark, ligesom i resten af Danmark, fortsat er lav. En stærk produktivitetsvækst i 2010 og 2011 viste stor tilpasningsevne i syddansk erhvervsliv, men i 2012 gik udviklingen i stå igen. Samtidig er antallet af arbejdspladser i Syddanmark faldet, og den demografiske udvikling udgør en stigende udfordring for arbejdsstyrken.

Syddansk Vækstforums indsats for vækst og erhvervsudvikling vil derfor fortsat primært være rettet mod at øge produktiviteten i Syddanmarks virksomheder og højne erhvervsfrekvensen.

### Syddansk Vækstforums strategiske 2020-mål

- Syddanmark er den danske region med størst årlig produktivitetsvækst.
- 82 pct. i den erhvervsaktive alder er parate til at tage et arbejde.

## DE STRATEGISKE RAMMER

Med de strategiske målsætninger ønsker Syddansk Vækstforum at imødegå de udfordringer, som regionen står over for, med udgangspunkt i de styrker, som regionen besidder. Det skal bl.a. ske ved at skabe grundlag for vækst gennem omstillingsparathed og virkelyst på baggrund af bl.a. en udfordret erhvervsstruktur samt en demografi og international økonomi i forandring.

Syddansk Vækstforum fortsætter derfor med en **fokuseret** og langsigtet indsats med få forretningsområder, som blev påbegyndt i 2009. Det er bl.a. i tråd med de nye krav i strukturfondsprogrammerne om smart specialisering og de anbefalinger, som OECD har udarbejdet til Vækstforum.

Den fokuserede indsats skal bidrage til en langsigtet omstilling hen imod væksterhverv ved at skabe konkurrencedygtige miljøer inden for tre forretningsområder med syddanske styrker eller potentialer:

- **Bæredygtig energi**
- **Sundheds- og velfærdsinnovation**
- **Oplevelseserhverv**

Disse styrker stiller regionen til rådighed nationalt, med ambitioner om i et tværregionalt samarbejde at udnytte det internationale potentiale på områderne. Forretningsområderne er valgt på baggrund af regionens særlige styrker og den forventede udvikling samt national og global efterspørgsel inden for de enkelte områder. Regionen har en erhvervsmæssig styrkeposition inden for Bæredygtig Energi, hvor der er specifikke erhvervsspecialiseringer inden for energieffektive teknologier og offshoreenergi. Inden for Sundheds- og velfærdsinnovation er der potentiale til at udnytte den stigende globale efterspørgsel med afsæt i et stærkt offentlig-privat innovationspartnerskab og regionens styrker inden for bl.a. automatisering. Inden for Oplevelseserhverv er der markante internationale fyrtårne på turismeområdet, og der er et stort potentiale i at udnytte regionens specialiserede forsknings- og vidensmiljøer indenfor design og kreative erhverv til at skabe erhvervsmæssig vækst. Som en videreudvikling af den fokuserede indsats vil der blive implementeret en **højvækstmodel** indenfor de tre forretningsområder. Den skal bidrage til, at der udvikles flere store virksomheder i Syddanmark.

Virksomhedernes vilkår for at skabe vækst og arbejdspladser er under hastig forandring, bl.a. som følge af den øgede globalisering og den økonomiske krise. Det skaber nye udfordringer og muligheder, der skal håndteres og gribes. Derfor vil Vækstforum på eget initiativ igangsætte **særlige indsatser**, som har et stort potentiale, og som kan række ud over de tre forretningsområder.

Endelig vil Vækstforum igangsætte en **indsats for yderområderne**, som skal understøtte arbejdet med at skabe vækst og udvikling i områderne uden for de større byer.

For at kunne lykkes kræver det udsyn og et velfungerende offentlig-privat samarbejde regionalt, nationalt og internationalt. Det gælder internt i regionen, hvor der skal sikres sammenhæng og koordinering af indsatsen, så der skabes synergi og overskuelighed i tilbuddene til virksomhederne. Nationalt og tværregionalt vil Syddansk Vækstforum lægge vægt på **tværgående samarbejde** og en hensigtsmæssig arbejdsdeling med de andre regionale vækstfora og staten om fx velfærdsteknologi, energi og fødevarer. Virksomhederne skal have nem adgang til at deltage i erhvervsfremmeaktiviteter på tværs af regionsgrænserne, og der skal sikres sammenhæng med de nationale vækstinitiativer, bl.a. gennem vækstpartnerskabsaftalerne.

Endelig arbejder Syddansk Vækstforum målrettet på at udnytte de muligheder, der ligger i **det internationale samarbejde**, herunder særligt samarbejdet hen over den dansk-tyske grænse. Det gælder i forhold til fx EU's Horizon 2020-program og INTERREG, herunder internationale samarbejder der bidrager til internationaliseringen af Vækstforums prioriterede klynger.



## SUNDHEDS- OG VELFÆRDSINNOVATION

Med en langsigtet og fokuseret indsats er der i Syddanmark opbygget et stærkt innovationsmiljø og klynge-samarbejde med international gennemslagskraft inden for sundheds- og velfærdsinnovation. I Syddanmark er der omkring 300 private virksomheder indenfor velfærdsteknologi. Disse beskæftiger ca. 3000 personer, og omsætningen i virksomhederne er anslået til ca. 5.669 mio.kr. De syddanske virksomheder har særlige kompetencer inden for automatisering, intelligente hjælpemidler, IT og telemedicin.

### Potentialer

- De globale samfundsudfordringer med ændret demografi, flere ældre og flere mennesker med livsstilssygdomme og kroniske lidelser skaber en stigende efterspørgsel fra såvel det private som det offentlige marked efter sundheds- og velfærdsløsninger, som kan udvikles og leveres af private virksomheder.
- Syddanmark har stærke kompetencer inden for brugerinvolvering, tests, usability og design. Der er opbygget et sammenhængende forsknings- innovationsmiljø med testfaciliteter, som er fundament for tværsektorielt offentlig- privat innovationssamarbejde, og der er etableret en erhvervs-klynge, som har status som nationalt innovationsnetværk.
- Som følge heraf er der stigende international interesse for samspil med syddanske aktører og virksomheder inden for sundheds- og velfærdsinnovation.

### Udfordringer

- Der er for få iværksættere og for få store virksomheder, og der er generelt for lav vækst i virksomhederne. Desuden er eksporten for lav.
- Der er behov for øget offentlig-privat samarbejde med afsæt i behov, innovation, test og innovative indkøb.
- Der er behov for at øge funding og risikovillig kapital til virksomhedernes kommercialisering og vækst.

### Retningsmål

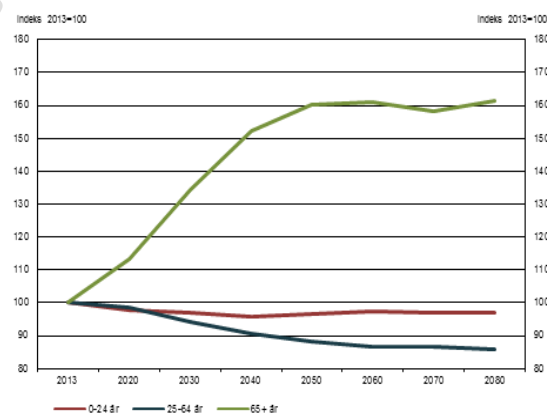
- Flere virksomheder inden for sundheds- og velfærdsinnovation.
- Virksomheder inden for sundheds- og velfærdsinnovation eksporterer mere.

### DEFINITION AF FORRETNINGSOMRÅDE

Erhverv, der arbejder med sundheds- og velfærdsløsninger, som kan bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer inden for velfærdsområdet og samtidig skabe øget vækst i private virksomheder samt øget effektivitet og kvalitet.

Velfærdsområdet defineres bredt, dog med fokus på at udnytte forretningsmulighederne i teknologier og services i tilknytning til pleje og omsorg, sygdomsbehandling, egenomsorg, forebyggelse, herunder ernæring, samt mulighederne i tilknytning til byggerier inden for området.

Befolkningsfremskrivning, EU 28  
2013 - 2080



Kilde: EUROSTAT og Erhvervs- og Vækstministeriet

## BÆREDYGTIG ENERGI

Syddanmark har særlige erhvervsspecialiseringer indenfor energiområdet. Indenfor energieffektive teknologier er ca. halvdelen af landets arbejdspladser beliggende i Region Syddanmark og virksomhederne har en omsætning på 24 mia. kr. Indenfor offshoreenergi er godt 40 pct. af arbejdspladserne beliggende i Regionen og branchen har en omsætning på 110 mia.kr. Erhvervene er eksporttunge produktionserhverv med høj grad af specialiseret viden.

### Potentialer

- I følge International Energy Agency vil den globale energif efterspørgsel stige med 55 pct. i 2030. Samtidig skaber den globale konkurrence og klimadagsorden øget efterspørgsel efter energieffektive teknologier.
- Det globale marked for energieffektiv teknologi forventes at vokse markant frem mod 2035. Virksomhederne forventer årlige vækstrater på 15-20 pct. de kommende år indenfor fx power-elektronik.
- Ved at videreudvikle den syddanske styrkeposition på offshoreenergi, forventes der en stigning i ansatte fra 27.000 i dag til 50.000 ansatte i 2020 på landsplan, hvis de væsentligste udfordringer imødekommes.
- Der er stærke innovationsmiljøer indenfor energieffektive teknologier og offshoreenergi, som er forankrede i regionen. Der er store potentialer for innovations- og erhvervssamarbejder gennem klyngeorganisationerne, der har status som nationale innovationsnetværk.

### Udfordringer

- Der er mangel på tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft.
- Der er behov for at fastholde markedspositionen på det globale marked, herunder at små og mellemstore virksomheder omstilles til øget eksport.
- Der er behov for at fastholde et kvalificeret 'first mover' dansk hjemmemarked, der kan agere som innovationsdriver, bl.a. ved at der er adgang til test-, udviklings- og demonstrationsfaciliteter.

### Retningsmål energieffektive teknologier

- Øget eksportandel fra SMV'ere inden for energieffektive teknologier.
- Vækst i virksomhedernes omsætning inden for energieffektive teknologier.

### Retningsmål offshore

- Øget eksport fra virksomheder i den danske offshorebranche.
- Vækst i virksomhedernes omsætning i den danske offshoreenergi-branche.

### DEFINITION AF FORRETNINGSOMRÅDE

#### Energieffektive teknologier

Erhverv der arbejder med teknologier, viden og komponenter, som medfører en intelligent og effektiv energiudnyttelse inden for alle energiformer.

#### Offshore

Erhverv der arbejder med teknologier, viden og komponenter til anvendelse i hele værdikæden for offshore energi-produktion, såvel vedvarende som fossil energi.

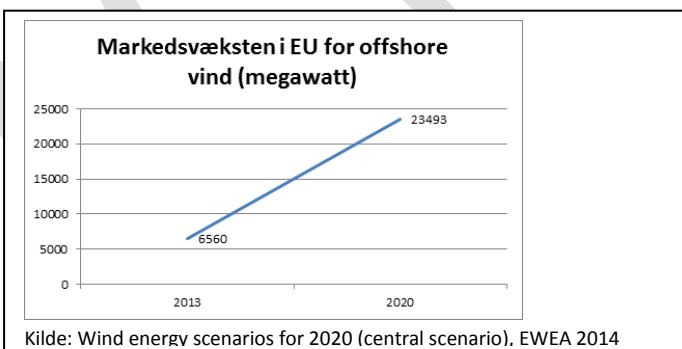
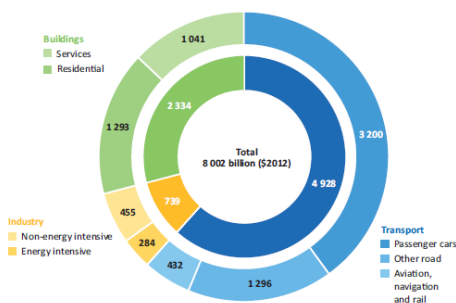


Figure 1.4 Cumulative global energy efficiency investment by end-use sector in the New Policies Scenario, 2014-2035



## OPLEVELSESERHVERV

Syddanmark er den største turismeregion i Danmark, målt på antal overnatninger, med internationalt attraktive destinationer, der tiltrækker et stigende antal ferie- og erhvervsturister. Turismen genererer årligt en omsætning på ca. 18 mia. kr. og jobs til 25.000 personer i Syddanmark. Inden for design har Syddanmark stærke uddannelses- og forskningsmiljøer med tradition for virksomhedssamarbejde, som kan bidrage til at øge virksomhedernes indtjening. Der er desuden etableret effektfulde iværksætttermiljøer indenfor kreative erhverv.

### Potentialer

- Den globale turisme er i vækst. Med stærke internationale fyrtårne og en attraktiv kyststrækning til aktiv ferie har regionen et stort potentiale for at få del i denne vækst.
- Som den næststørste erhvervsturismeregion, kan Syddanmark udnytte den forventede stigning i international erhvervsturisme.
- Turister efterspørger i stigende grad flere og bedre madoplevelser. Derfor er der et stort potentiale for erhverv, der arbejder med fødevarer som oplevelsesprodukt.
- Anvendelse af design og designmetoder bidrager til at styrke innovationsevne og konkurrencekraft i virksomheder. Det er afgørende i den internationale konkurrence og kan bidrage til at fastholde produktionsarbejdspladser.
- De kreative erhverv skaber grobund for nye virksomheder og bidrager til vækst i hele regionen blandt andet ved at bidrage til at forny innovationsevnen i regionens virksomheder.

### Udfordringer

- Væksten i udenlandske overnatninger er lav.
- Der er lav tilfredshed med prisniveauet i forhold til kvaliteten af service, overnatning, madoplevelser mv.
- Uddannelsesniveaue og produktiviteten er lav indenfor turismebranchen.
- Der er for få små og mellemstore virksomheder, der anvender design i deres forretnings- og strategiudvikling.
- Der er for få vækstvirksomheder inden for design og kreative erhverv

### Retningsmål turisme

- Vækst i antallet af udenlandske overnatninger.
- Vækst i det turismeskabte forbrug.

### Retningsmål design og kreative erhverv

- Flere virksomheder anvender design i forretnings- og strategiudvikling.
- Flere vækstvirksomheder inden for kreative erhverv.

### DEFINITION AF FORRETNINGSOMRÅDE

#### Turisme

Serviceerhverv inden for ferie- og erhvervsturisme, der arbejder med overnatning, transport, rejse- og turistservice, restaura-tion og oplevelsestilbud.

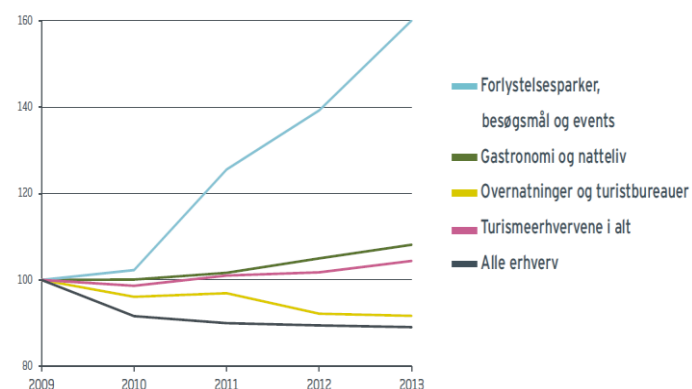
Erhverv, der arbejder med fødevarer som oplevelsesprodukt.

#### Design og kreative erhverv

Virksomheder, der anvender design strate-gisk til at styrke innovations- og konkurren-ceevnen samt kreative erhverv, herunder virksomheder der udbyder designkompe-tencer.

## TURISMEERHVERV KOM HURTIGERE UD AF KRISEN

- udvikling i beskæftigelse i den private sektor i Syddanmark 2009-2013.



Kilde: Region Syddanmark og Danmarks Statistik bearbejdet af e-Statistik.dk

## HØJVÆKSTMODELLEN

Der skabes for få store virksomheder, der kan bidrage med nye arbejdspladser i Danmark. Det er et problem, fordi store internationalt orienterede virksomheder typisk er mere produktive end hjemmemarkedsorienterede erhverv. Ofte spiller store virksomheder også en væsentlig rolle i velfungerende klynger og bidrager til at skabe vækst og arbejdspladser i mindre og mellemstore virksomheder i værdikæden.

Der er allerede en række tiltag, der fokuserer på at skabe nye iværksættere, men der mangler et sammenhængende systematisk forløb, som får de bedste til at vokse hurtigt.

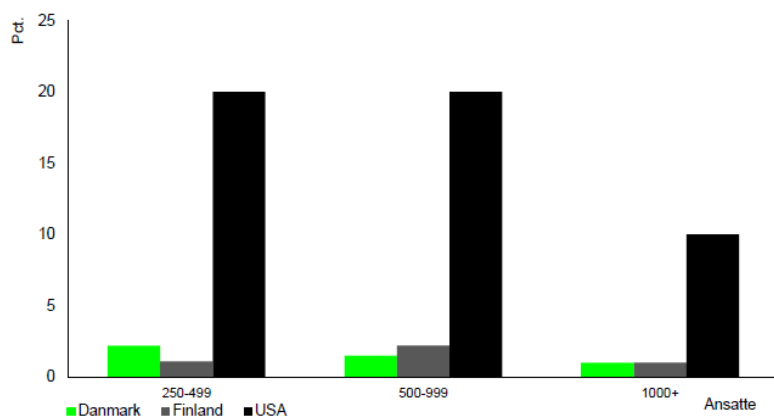
### Hvad går højvækstmodellen ud på?

Højvækstmodellen bygger oven på den fokuserede indsats. Modellen skal tiltrække de bedste eliteiværksættere fra hele verden til Syddanmark indenfor de tre forretningsområder sundheds- og velfærdsinnovation, bæredygtig energi og oplevelseserhverv. Udgangspunkt og dermed også tidsperspektivet for implementeringen af modellen vil være forskellig inden for de enkelte områder. .

Modellen tilbyder et struktureret inkubator- og acceleratorforløb, hvor man hurtigt kan teste og udvikle sin idé til en skalerbar virksomhed. Modellen bygger på et sammenhængende koncept, med højt specialiserede rådgivnings- og testmiljøer, attraktive fysiske rammer samt en tæt kontakt til investorer for at sikre risikovillig kapital til vækst.

Virksomhederne modnes til investering og gør det interessant for internationale aktører at investere i Danmark. Samtidig tiltrækker nye store virksomheder andre virksomheder, som igen styrker regionens attraktivitet for virksomheder og investorer. Modellen indebærer et tæt samarbejde med allerede eksisterende aktører og ordninger.

FIGUR 16.7: ANDEL STORE VIRKSOMHEDER, DER ER UNDER 10 ÅR GAMLE



Note: Data er fra 2006. For Danmark og Finland er kategorien 'mere end 1.000 ansatte' under én pct. De amerikanske og finske tal er justeret for fusioner mv. Det har ikke været muligt med de danske data, hvorfor virksomheder, der på opstartsdatoen havde mere end 50 ansatte, er udeladt af analysen. Der er desuden databrud for de danske data i 1999. De danske tal er derfor kun et estimat.

Kilde: Nordic Entrepreneurship Monitor 2010.

### Retningsmål

- Flere højvækstvirksomheder.

## SÆRLIGE INDSATSER

Virksomhedernes vilkår for at skabe vækst og arbejdspladser er i bevægelse, bl.a. som følge af en udfordret erhvervsstruktur og en demografi og international økonomi i forandring. Det skaber nye udfordringer og muligheder for både eksportvirksomheder og hjemmemarkedserhverv samt et fortsat behov for at Vækstforum kan agere både på kort og lang sigt.

Ved siden af den langsigtede fokuserede indsats kan Vækstforum derfor på eget initiativ igangsætte særlige indsats, som kan kræve en hurtig indsats, med et mere kortsigtet perspektiv og som kan række ud over de tre forretningsområder.

### Særlige indsats er karekteriseret ved, at:

- De igansættes på initiativ af Vækstforum.
- Der skal være en konkret udfordring der skal håndteres.
- Den kan påvirke såvel generelle som specifikke rammebetingelser.
- Den skal bidrage til at frigive et særligt stort potentiale.
- De særlige indsats er tidsbegrænsede.

Vækstforum har tidligere igangsat særlige indsats i forbindelse med massefyringerne i regionen, bl.a. på Lindø. Indsatsen har resulteret i, at der nu er opbygget nye kompetencer og opstået nye jobs i de ramte områder.

Et andet eksempel på en konkret udfordring er syddanske virksomheders adgang til kvalificeret arbejdskraft.

#### Tekstboks

For at øge de syddanske virksomheders adgang til kvalificeret arbejdskraft vil Vækstforum arbejde for at styrke sammenhængen mellem erhvervsudviklingen og uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen. Det kræver, at uddannelsesstilbud matcher de syddanske virksomheders behov. Det drivende i samarbejdet skal være, at synergierne mellem uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen udnyttes bedre.



## VÆKST I YDEROMRÅDERNE

### Udfordringer og potentialer

Ligesom i resten af landet er områderne uden for de større byer udfordret af forandringer i erhvervsstrukturen, befolkningssammensætning med flere ældre og færre unge og koncentration af erhverv og bosætning i og omkring de større byer.

De syddanske kommuner i yderområderne er meget forskellige. I alle yderområderne findes der erhverv med vækstmuligheder og potentialer. Det er vigtigt, at de særlige muligheder og ressourcer udnyttes, og at der er fokus på, at relevante aktører bidrager til at understøtte indsatserne, så de bliver bæredygtige.

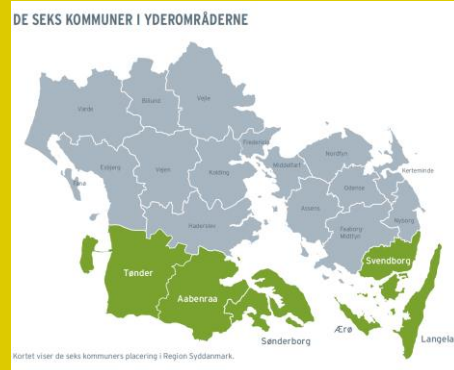
### Indsats i yderområder

- Vækstforum understøtter indsats i yderområderne, hvor der kan bygges bro til regionens erhvervmæssige styrker og potentialer, dvs. Vækstforums tre forretningsområder.
- Vækstforum understøtter indsats i yderområderne, baseret på lokale vækstpotentialer, hvor der tages udgangspunkt i en helhedsorienteret tilgang til vækst og udvikling, således at:
  - Indsatsen baseres på lokale vækstpotentialer på baggrund af analyser af rammebetingelser og vækstdrivere.
  - Indsatsen stiller krav om, at lokale aktører igangsætter aktiviteter, som understøtter indsatsen og dermed påvirker de rammer og forhold, som de selv har indflydelse på (fx infrastruktur eller organisering).

### Delmål

- Øget beskæftigelse i det private erhvervsliv i yderområderne.

### Definition på et yderområde



Erhvervsindkomsten pr. indbygger i kommunen er under 90 % af landsgennemsnittet (over de sidste 3 år)

Der er mere end en halv times kørsel til større by (over 45.000 indbyggere)

## STRATEGIEN SKAL OMSÆTTES TIL HANDLING

De strategiske rammer for Vækstforums arbejde understøttes af en arbejdsform, som bidrager til Vækstforums strategiske målsætninger om produktivitet og erhvervsfrekvens.



Den **Syddanske Vækstmodel** er fundamentet for at realisere potentialet inden for de enkelte forretningsområder i den fokuserede indsats. Modellen udgør en erhvervspolitisk infrastruktur. Den giver mulighed for at understøtte de rammebetingelser, der har betydning inden for hvert enkelt forretningsområde, og sætte ind, hvor det er mest perspektivrigt. Dermed bliver det muligt at understøtte sammenhængende værdikæder, fra ide til marked. Det kan gøres på forskellige måder, fx gennem tilskud til projekter eller gennem partnerskaber med relevante aktører.



### Efterspørgsel

Vækstforum vil stimulere, organisere og kvalificere efterspørgslen efter nye produkter og services.

### Finansiering

Vækstforum vil forbedre virksomhedernes adgang til risikovillig kapital og udviklingsmidler.

### Udbud

Vækstforum vil understøtte etableringen af flere virksomheder, flere og bedre produkter og services på markedet.

### Forskning og uddannelse

Vækstforum vil styrke forskning, uddannelse og viden på forretningsområderne og sikre virksomhedernes adgang til de rette kompetencer.

Vækstforum **prioriterer** hvilke projekter, der skal sættes i gang. Vækstforums beslutningsgrundlag udgøres af en effektmodel som anvendes sammen med en række vurderingskriterier. I effektmodellen plottes projekterne ind i forhold til den samlede forventede effekt samt tid og pris. Nogle virkemidler som fx klyngeudvikling og innovationsindsatser giver typisk først effekter på længere sigt, men har til gengæld typisk stor effekt i form af varigt forbedrede rammebetingelser, der kommer en bred kreds af virksomheder til gavn. Andre virkemidler, som fx virksomhedsvejledning giver typisk mindre men hurtigere effekt.

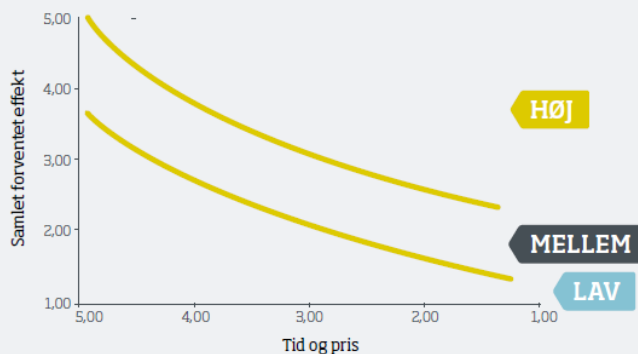
## Effektmodellens opbygning

### Samlede forventede effekt

Dette er et udtryk for projektets potentiale.

### Tid og Pris

Dette er et udtryk for projektets kompleksitet.



Ud over effektmodellen vurderes de enkelte ansøgninger og initiativer i forhold til, hvordan de lever op til en række kriterier:

- Virksomhedsengagement
- Samfinansiering
- Offentlig-private partnerskaber
- Samordning og koordinering
- Fokusering
- Internationalisering
- Bæredygtighed
- Yderområder

**Evalueringsmodellen** med porteføljestyring betyder, at Vækstforum aktivt følger alle projekter i forhold til effektrealisering og drager læring ud af projekterne. Læringen anvendes som erfaringsgrundlag i kommende projekter og er med til at forme de fremadrettede strategiske rammer for Vækstforums arbejde.

